

دانشمندان علوم طبیعی و دقیقه

تمرکز بسیار بالایی قرآن کریم بر علم و دانش و مرکزیت علمی و جنبه های پررنگ مدرسی مساجد صدر اسلام و احادیث نبوی مورد...

دانشمندان علوم طبیعی و دقیقه- از مجموعه کتابهای نقش شیعه در فرهنگ و تمدن اسلام و ایران

دکتر علی اکبر ولایتی

شرکت سهامی کتابهای جیبی وابسته به انتشارات امیرکبیر، 1389

قیمت: 2575 تومان

تمرکز بسیار بالایی قرآن کریم بر علم و دانش و مرکزیت علمی و جنبه های پررنگ مدرسی مساجد صدر اسلام و احادیث نبوی مورد اتفاق فریقین در تشویق مسلمانان به تعلیم و تعلم، ریشه های اصلی رشد علم در تاریخ و جغرافیای اسلامی بوده است و زندگی مشحون از علم و بصیرت مولای متقیان حضرت علی(ع) که در جملات گهربار نمادینی چون «#171؛ سئلونی قبل ان تفقدونی»؛ متبلور گشته و جایگاه مسجد کوفه در بسط علم در زمان امیرمؤمنان و در دهه های بعد از عهد امام صادق(ع) و عدد قریب به چهار هزار تن شاگرد آن بزرگوار و مجالس مناظره حضرت ثامن الحجج(ع) با علمای ادیان، مذاهب و اهل کلام و فلسفه، بسته شدن نقل و کتابت حدیث بعد از رسول اکرم(ص) و ... از دلایل روشن تقویت و توسعه و استمرار علوم عقلی در نزد شیعه و از دلایل کثرت دانشمندان شیعی در حوزه های علوم طبیعی و دقیقه بوده است.

اثر حاضر دومین کتاب از سری مجموعه کتابهای «#171؛ نقش شیعه در فرهنگ و تمدن اسلام و ایران»؛ می باشد که گذری اجمالی به شرح حال و کارنامه برخی از بزرگان و دانشمندان علوم طبیعی دارد.

مolf بعد از درآمدی مختصر در بررسی و پرداختن به تکوین علوم طبیعی و دقیقه به شرح حال دانشمندانی چون جابر بن حیان، محمد بن موسی خوارزمی، محمد بن زکریای رازی، ابونصر فارابی، ابوسهل کوهی، ابن سینا، ابوریحان بیرونی، ابن ابی صادق، سیداسماعیل جرجانی، خواجه نصیرالدین طوسی، قطب الدین شیرازی و ... پرداخته است.

جابر بن حیان دانشمند مشهور ایران در زمینه های کیمیا(شیمی) و ستاره شناسی است. البته بیشتر شهرت او به سبب دانش او در علم شیمی است.

مolf درباره مذهب جابر می گوید: جابر احتمالاً در طوس که کرسی نشین تاریخی شیعه بوده بدنیا آمده است. پدرش عطاری شیعه بوده که در جریان قتل عام شیعیان بدست حاکم اموری به قتل رسیده و خود جابر یکی از شاگردان امام جعفر صادق بوده و در نهایت در شهر شیعه نشین طوس نیز از دنیا رفته است. همه آنچه گفته شد گواه آن است که جابر بی تردید دانشمندی شیعه بوده است.

درباره آثار وی نیز گفته اند که آثار جابر در زمینه شیمی بر سه دسته تقسیم می شود و 300 کتاب در فلسفه، 1200 کتاب در حیل و 1300 کتاب نیز در شناسایی جنگ افزارها و ماشین های مکانیکی و مانند آن نیز تالیف کرده است.

ابوعبدالله محمد بن موسی خوارزمی ریاضی دان بزرگ ایرانی است. از او آثاری در زمینه جغرافی و ستاره شناسی نیز برشمرده اند. شهرت خوارزمی بیشتر به سبب تالیف کتاب الجبر و المقابله اوست که اثری گرانقدر در تکوین دانش ریاضیات دوران اسلامی به شمار می آید. این کتاب قدیمی ترین کتاب در ریاضیات دوران اسلامی، بویژه در موضوع جبر و مقابله است و براساس همین کتاب واژه جبر و مقابله به دانشی اختصاصی یافت که امروز بدان اطلاق می شود...

بی گمان یکی از جریان ها و نحله های تاثیرگذار و شکل دهنده دانش پزشکی بشری، پزشکی اسلامی و بی تردید یکی از دانشمندان و

حکیمان بزرگ و مهم اسلامی همانا محمدبن زکریای رازی است و اگر بخواهیم سه کتاب از مهم ترین آثار پزشکی اسلامی را برشماریم، بی شک الحاوی برجسته ترین آنهاست.

ابوبکر محمدبن زکریای رازی یکی از اثرگذارترین پزشکان در گستره دانش پزشکی اسلامی است، رازی این شهرت و افتخار را در حال حاضر و یا طی دو سه سده گذشته که خاورشناس شناسایی و بررسی نقش پزشکی و پزشکان اسلامی در غرب را آغاز کردند بدست نیاورده است. وی از آغاز دوران زندگی و مدت کوتاهی پس از آن مشهور شده است.

در طول تاریخ، رازی به لقب های بسیاری منسوب شده است که نشانه اوج عظمت و اهمیت اوست. برای نمونه او را جالینوس عرب، فیلسوف عرب، طبیب مارستانی، طبیب مسلمان نامیده اند که ناظر به وسعت نظر او در علوم گوناگون مانند پزشکی و طبیعیات و فلسفه است.

شرح حال دانشمند دیگری که در این کتاب آمده است ابونصر فارابی است که از دانشمندان بزرگ ایرانی در قرون سوم و چهارم هجری است.

نکته مهم درباره زندگی فارابی اصالت ایرانی اوست. فارابی را با لقبهای متعددی چون معلم ثانی، نخستین حکیم مسلمان و نخستین فیلسوف مسلمان ستوده اند. وی در علوم گوناگون دست داشته است. اما به آرای او در فلسفه، کلام، منطق، زبان شناسی، دین شناسی و تاریخ توجه بیشتری شده است، از این موارد روش فلسفه و فلسفه نگاری او بر دانشمندان پس از او تاثیر شگرفی گذاشته است.

از دیگر نکاتی که به هنگام بررسی اندیشه های فارابی باید به آن توجه شود، نقش او در طبقه بندی علوم است. او در کتاب احصاءالعلوم خود کوشیده است روش مناسبی را برای طبقه بندی علوم عرضه کند و ضمن آن، همه علوم شناسایی شده تا آن زمان را منظم سازد. این طبقه بندی بر روش شناسی گروهی از دانشمندان پس از او، از جمله ابن سینا، غزالی و ابن رشد، تاثیر بسیاری داشته است. در ادامه نیز شرح حال مختصری از دیگر دانشمندان همچون قطب الدین شیرازی، غیاث الدین جمشید کاشانی، عبدالعلی بیرجندی، شیخ بهایی و ... آمده است.